

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **SSO Ewa Jończyk**

Protokolant: sekretarz sądowy Tamara Oktaba

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2018 r. w Warszawie, na rozprawie

sprawy z wniosku **G. S.**

z udziałem **M. B.**

o **wydanie orzeczenia w trybie art. 111 Kodeksu wyborczego (wybory samorządowe)**

postanawia:

1. zakazać uczestnikowi postępowania M. B. rozpowszechniania nieprawdziwych informacji dotyczących:

a) wzrostu dziury budżetowej P. 4-krotnie - do 31,5 mln w roku 2018;

b) wykonywania inwestycji - „budowy i rozbudowy dróg publicznych - ulic: (...) (...), (...) (...) wraz z infrastrukturą towarzyszącą w P.”, bez konsultacji z mieszkańcami P.;

c) rewitalizacji zieleni miejskiej, w ramach projektu „Poprawa jakości środowiska w mieście P. poprzez rozwój terenów zieleni”, finansowego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, która doprowadziła do zajęcia wszystkich terenów zielonych przez krzaki;

2. nakazać uczestnikowi postępowania M. B. sprostowanie nieprawdziwych informacji dotyczących:

a) wzrostu dziury budżetowej P. 4-krotnie - do 31,5 mln w roku 2018;

b) wykonywania inwestycji - „budowy i rozbudowy dróg publicznych - ulic: (...) (...) wraz z infrastrukturą towarzyszącą w P.”, bez konsultacji z mieszkańcami P.;

c) rewitalizacji zieleni miejskiej, w ramach projektu „Poprawa jakości środowiska w mieście P. poprzez rozwój terenów zieleni”, finansowego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, która doprowadziła do zajęcia wszystkich terenów zielonych przez krzaki;

poprzez opublikowanie przez M. B. ogłoszenia o następującej treści: „Ja, M. B., kandydat na Burmistrza Miasta P. z ramienia (...) Komitetu Wyborczego (...), oświadczam, że moje twierdzenia o wzroście dziury budżetowej P. 4-krotnie - do 31,5 ml w roku 2018, wykonywania inwestycji - „budowy i rozbudowy dróg publicznych - ulic: (...) (...) wraz z infrastrukturą towarzyszącą w P.”, bez konsultacji z mieszkańcami P. oraz rewitalizacji zieleni miejskiej, w ramach projektu „Poprawa jakości środowiska w mieście P. poprzez rozwój terenów zieleni, finansowego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, która doprowadziła do zajęcia wszystkich terenów zielonych przez krzaki, są nieprawdziwe”, opublikowanego na 12 stronie tygodnika GAZETA (...), czcionką odpowiadającą wielkości liter zastosowanych w pytaniach do kandydata, opublikowanych na 12 stronie wydania tygodnia z dnia 26 października 2018 r., w kolorze czarnym na białym tle, w ramce obejmującej cały tekst oświadczenia, jak również na stronie głównej elektronicznego wydania dziennika (...) przy czym po otwarciu wskazanej strony internetowej górna

krawędź ramki zawierającej oświadczenie powinna stykać się z górną krawędzią okna przeglądarki internetowej - w terminie 48 godzin od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia;

3. oddalić wniosek w pozostałym zakresie;
4. ustalić, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania, związane ze swoim udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

W dniu 30 października 2018 r., o godzinie 14:26, wpłynął wniosek G. S. w trybie przepisów art. 111 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy, w którym wniesiono o:

1. zakazanie uczestnikowi postępowania M. B. rozpowszechnienia nieprawdziwych informacji dotyczących:
 - a) wskazywania na istnienie w P. od lat układu;
 - b) wzrostu 4-krotnie dziury budżetowej - do 31,5 mln zł;
 - c) nieprzeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami, dotyczących niesławnej pseudoobwodnicy;
 - d) absurdalnie zaprojektowanych ścieżek rowerowych;
 - e) rewitalizacji zieleni miejskiej, która zamiast stworzyć tak potrzebne tereny dla wypoczynku, doprowadziła do zajęcia wszystkich terenów zielonych przez krzaki;
2. orzeczenie przepadku materiałów wyborczych w postaci artykułu w Gazecie (...) (...) Sp. z o.o., ul. (...), (...) P., KRS (...), Portal (...), zarejestrowany w rejestrze dzienników i czasopism, prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Warszawie pod poz. (...);
3. nakazanie uczestnikowi postępowania M. B. sprostowania nieprawdziwych informacji dotyczących:
 - a) wskazywania na istnienie w P. od lat układu;
 - b) wzrostu 4-krotnie dziury budżetowej - do 31,5 mln zł;
 - c) nieprzeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami, dotyczących niesławnej pseudoobwodnicy;
 - d) absurdalnie zaprojektowanych ścieżek rowerowych;
 - e) rewitalizacji zieleni miejskiej, która zamiast stworzyć tak potrzebne tereny dla wypoczynku, doprowadziła do zajęcia wszystkich terenów zielonych przez krzaki;

w formie ogłoszenia o treści: „M. B., kandydat na Burmistrza Miasta P. z ramienia Komitet Wyborczy (...) oświadcza, że przedstawione przez nią informacje, dotyczące istnienia w P. od lat układu, wzrostu 4-krotnie dziury budżetowej do 31,5 mln zł, nieprzeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami, dotyczącymi niesławnej pseudoobwodnicy oraz rewitalizacji zieleni miejskiej, która zamiast stworzyć tak potrzebne tereny dla wypoczynku, doprowadziła do zajęcia wszystkich terenów zielonych przez krzaki, są nieprawdziwe”, opublikowanego na 1 stronie (...) o wielkości 5 cm (pion) na 10 cm (poziom) czcionką kroju Times New Roman, Rozmiar 14 w wersji drukowanej oraz elektronicznej, stronie internetowej miasta P. (...) oraz podanie do publicznej wiadomości na plakatach formatu A2 w ilości 50 sztuk na terenie Miasta P. do piątku (02.11.2018 r.);

4. nakazanie uczestnikowi postępowania M. B. przeproszenia wnioskodawcy poprzez wręczenie spisane go własnoręcznie i podpisanego oświadczenia o treści: „Przepraszam pana G. S. kandydata na Burmistrza Miasta P. za to, że w kampanii wyborczej podałam nieprawdziwe informacje dotyczące:

- a) istnienia od lat w P. układu;
 - b) 4-krotnego wzrostu dziury budżetowej - do 31,5 mln zł;
 - c) niekonsultowania z mieszkańcami niesławnej pseudoobwodnicy;
 - d) absurdalnie zaprojektowanych ścieżek rowerowych;
 - e) rewitalizacji zieleni miejskiej, która zamiast stworzyć tak potrzebne tereny dla wypoczynku, doprowadziła do zajęcia wszystkich terenów zielonych przez krzaki;
5. nakazanie uczestnikowi postępowania M. B. wpłacenie kwoty 10.000 zł na rzecz Stowarzyszenia (...) z siedzibą w P., (...)-(...) P., ul. (...), KRS: (...), nr rachunku bankowego - (...) S.A. (...)/ Oddział w W. (...)/ wniosek – k. 3-5 akt; stanowisko na rozprawie w dniu 30.10.2018 r. – protokół - k akt, adnotacje pisemne - k. akt/.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że przed II turą wyborów samorządowych na funkcję Burmistrza Miasta P. ukazał się - w dniu 26 października 2018 r. /po pierwszej turze wyborów, w której największą ilość głosów uzyskał wnioskodawca, zaś drugie miejsce zajęła uczestniczka/, wywiad z uczestniczką, w którym podała ona nieprawdziwe informacje, mające na celu zdyskredytowanie kandydata, w sposób celowy wprowadzając w błąd potencjalnego wyborcę, co do informacji o podejmowanych przez wnioskodawcę działaniach /uzasadnienie wniosku - k. 5-10 akt/.

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka wniosła o oddalenie go w całości. W jej ocenie pierwsze kwestionowane twierdzenie nie odnosiło się personalnie do wnioskodawcy, ani jakiegokolwiek innej osoby, co było podstawą zarzutu braku w tym zakresie legitymacji po stronie wnioskodawcy. Uczestniczka wyjaśniała, że nie pełniła dotychczas funkcji publicznych w P., w przeciwieństwie do wnioskodawcy, zaprzeczając jakoby w wyborach samorządowych w 2014 r. kandydowała do Rady Miejskiej w 2014 r. z komitetu (...). Podała, że zarzut dotyczący dziury budżetowej oparła na treści uzasadnienia do uchwały nr(...) Rady Miejskiej w P. z dnia 25 września 2018 r., zmieniającej uchwałę nr (...)z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2018 – 2029 poz. 3, gdzie wynik budżetowy został określony na – 31 524 100 zł. W ocenie uczestniczki w trakcie budowy obwodnicy nie zostały uwzględnione wyniki konsultacji z mieszkańcami, zwłaszcza mieszkającymi w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji. Uczestniczka wskazała, że nie odnosiła się do technicznych możliwości wykonania ścieżek rowerowych, ale do ich ilości, wytyczenia tras i faktycznego wykorzystania przez mieszkańców, wyrażając w tym zakresie swoje oceny. Podobnie odnosiła się do terenów zielonych i sposobu ich zagospodarowania / odpowiedź na wniosek – k. 58 – 60 akt/.

Na rozprawie w dniu 31 października 2018 r., pełnomocnik wnioskodawcy podtrzymał dotychczasowe stanowisko/protokół rozprawy - k. 79 akt, adnotacje pisemne - k. 77 – 78 akt/.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

G. S. jest obecnym Burmistrzem Miasta P., ubiegającym się w toczących się aktualnie wyborach samorządowych o reelekcję z ramienia (...), a jego kontrkandydatką jest M. B. z ramienia KKW (...) / bezsporne, obwieszczenie Miejskiej Komisji Wyborczej w P. z dnia 28 września 2018 r. o zarejestrowanych kandydatach na burmistrza w wyborach Burmistrza Miasta P. zarządzonych na dzień 21 października 2018 r., dostępne na stronie internetowej (...)

Na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2018 r. w sprawie zarządzenia wyborów do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic (...) W. oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, data przeprowadzenia wyborów wyznaczona została na dzień 21 października 2018 r.

W pierwszej turze wyborów, wnioskodawca otrzymał największą ilość głosów w liczbie 3.788 głosów, zaś drugie miejsce zajęła uczestniczka, uzyskując 3.112 głosów /protokół wyników głosowania i wyników wyborów Burmistrza Miasta P., dostępny na stronie internetowej (...)

Zgodnie z uchwałą Miejskiej Komisji Wyborczej w P. z dnia 22 października 2018 r. o przeprowadzeniu ponownego głosowania w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego w dniu 4 listopada 2018 r., w wyborach przeprowadzonych w dniu 21 października 2018 r. żaden z 4 kandydatów nie został wybrany na Burmistrza Miasta P., wobec nieotrzymania wymaganej większości ważnie oddanych głosów. W dniu 04 listopada 2018 r. zostanie przeprowadzone ponowne głosowanie na dwóch kandydatów, którzy otrzymali największą liczbę ważnych głosów, a kandydatami na burmistrza w ponownym głosowaniu są: (...) M. J. zgłoszona przez KKW (...) oraz (...) G. W., zgłoszony przez (...) /protokoły rejestracji kandydatów na burmistrza – k. 74 – 76 akt/.

W dniu 26 października 2018 r. w elektronicznym, jak i drukowanym wydaniu Gazety (...) ukazały się wywiady kandydatów samorządowych. W wywiadzie zatytułowanym „(...)”, na stronie 12 gazety, jak również w internetowym jej wydaniu uczestniczka podziękowała wyborcom za poparcie, wskazując, że startowała jak osoba spoza istniejącego w P. od lat układu. Odnośnie opinii i kontrkandydacie wskazała: „(...)” /vide artykuł - k. 38 akt; publikacja internetowa – k. 11 – 13 akt/. Uczestniczka w dniu 29 października 2018 r. rozpowszechniała również ulotki wyborcze, w których powieliła treść ww. zarzutów / ulotka wyborcza – k. 15 akt/.

Prowadzona gospodarka budżetowa Gminy M. P. za pierwsze półrocze 2018 r. została pozytywnie zaopiniowana przez Regionalną Izbę Obrachunkową w W. uchwałą nr (...) / vide uchwała RIO – k. 23 – 24 akt/. Sprawozdanie z realizacji budżetu za ten czasokres wykazało **nadwyżkę** nad wydatkami w kwocie 8 065 378, 55 zł, przy czym w założeniach przewidywano deficyt w wysokości 32 024 100 zł / sprawozdanie – k. 22 akt; uchwała RIO – k. 24 akt/. Podczas planowania inwestycji miejskiej pn. (...)”, były prowadzone konsultacje z mieszkańcami Miasta, na podstawie zarządzenia Burmistrza Miasta P. z dnia 7 czerwca 2018 r. zmienionego następnie zarządzeniem z dnia 11 lipca 2018 r., w formie zebrań z mieszkańcami (na które to spotkania informacyjne mieszkańcy byli zapraszani przez Burmistrza Miasta w dniu 5 lipca 2018 r. i w dniu 8 września 2018 r.), jak również pisemnego wyrażenia opinii / treść zarządzeń – k. 25 v. akt; k. 26 akt; zaproszenia na spotkania informacyjne – k. 25 v. – 26 akt, opinia stanowiąca załącznik do Zarządzenia nr (...) Burmistrza Miasta P. z dnia 7 czerwca 2018 r. – k. 28 – 29 akt/.

W P. zostały przeprowadzone prace rewitalizacyjne zieleni miejskiej w ramach projektu „Poprawa jakości środowiska w mieście P. poprzez rozwój terenów zieleni”, finansowego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Objął on powierzchnię 12 ha, w tym tereny zielone o areale 11 ha. W ramach tego programu dokonano nasadzeń 400 drzew i 40 tys. m² krzewów / vide wydruk ze strony internetowej pt. (...) – k. 30 akt wraz ze zdjęciami – k. 30 v. – 31 akt/.

W 2017 r. Gmina M. P. uzyskała pozwolenia na budowę ścieżki rowerowej wzdłuż wiaduktu O. w P. / decyzja Starosty (...) nr (...) z dnia 07 marca 2017 r. – k. 34 akt/, budowę ścieżki rowerowej wraz z budową sieci elektroenergetycznej oświetlenia wzdłuż ul. (...) w P. / decyzja Starosty (...) nr (...) z dnia 14 grudnia 2017 r. – k. 37 akt/ oraz budowę ścieżki rowerowej wraz z budową części chodnika na działkach o nr ewidencyjnych (...) w obrębie (...) w P. / decyzja Starosty (...) nr (...) z dnia 9 marca 2017 r. – k. 36 akt/, i zgłoszono prace budowlane związane z przebudową drogi publicznej Alei (...), w zakresie budowy ścieżki rowerowej / zgłoszenie – k. 37 akt/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, które obdarzył atrybutem wiary.

Na obdarzenie wiarą zasługiwały przede wszystkim dowody z dokumentów urzędowych, które zostały sporządzone przez uprawnione organy, w przepisanej prawem formie, w zakresie ustawowo przyznanych im prerogatyw.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dokumenty prywatne, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron co do ich wiarygodności i autentyczności.

Jako wiarygodne Sąd ocenił również dowody z innych środków dowodowych, w postaci wydruków ze stron internetowych, albowiem korespondowały one z okolicznościami bezspornymi w niniejszej sprawie i dowodami z dokumentów.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków, albowiem wskazane we wniosku dowodowym okoliczności zostały wykazane za pomocą dowodów z dokumentów, a tym samym przeprowadzenie dowodu z osobowych źródeł dowodowych byłoby zbędne. Tożsame okoliczności legły u podstaw pominięcia dowodu z przesłuchania wnioskodawcy /w tym zakresie Sąd miał dodatkowo na uwadze to, że uczestniczka nie stawiła się na terminie rozprawy/.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Wniosek o wydanie postanowienia w trybie art. 111 Kodeksu wyborczego podlegał uwzględnieniu w części.

Z istotą demokratycznego państwa prawnego, którego gwarancję stanowi art. 2 Konstytucji RP, związane są wolne i uczciwe wybory, których jednym z najważniejszych elementów jest wolna debata publiczna prowadzona podczas kampanii wyborczej przez wszystkich obywateli. Rzetelna debata wyborcza wolna od patologii związanych z rozpowszechnianiem nieprawdziwych informacji powinna prowadzić do swobodnego uformowania się woli wyborców i podjęcia decyzji wyrażonej w akcie głosowania /por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 lipca 2008 r., K 7/09, OTK-A 2009, nr 7, poz. 113, por. również wyrok ETPCz z dnia 9 stycznia 2007 r., 51744/99/.

Z tego też względu ustawodawca w treści art. 111 ustawy z dnia 05 stycznia 2011 r. kodeks wyborczy (Dz.U.2018.754 t.j.) ogranicza dowolność sposobu agitacji i propagandy przedwyborczej, dając zainteresowanym ochronę przed informacjami i danymi nieprawdziwymi /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2001 r., I Cz 25/01, Legalis/.

Zgodnie z § 1 powołanego wyżej przepisu art. 111, jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. poz. 24, z późn. zm.), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100.000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Przesłanką warunkującą przyznanie ochrony wnioskodawcy w sprawach wyborczych jest fałsz informacji zawartej w materiale wyborczym. Materiałem wyborczym jest każdy pochodzący od komitetu wyborczego upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami (art. 109 § 1 Kodeksu wyborczego), dlatego też materiały wyborcze powinny zawierać wyraźne oznaczenie komitetu wyborczego, od którego pochodzą (art. 109 § 2 Kodeksu wyborczego) i podlegają ochronie prawnej (art. 109 § 3 Kodeksu wyborczego).

W niniejszej sprawie niewątpliwym jest, że zarówno wnioskodawcy, jak i uczestniczce przysługuje legitymacja procesowa do poszukiwania ochrony prawnej na drodze sądowej.

Ustawy wyborcze wskazują, że podmiotem uprawnionym do żądania wszczęcia postępowania sądowego w przedmiocie kontroli prawdziwości informacji zawartej w materiale wyborczym jest kandydat ubiegający się o określoną funkcję bądź stanowisko publiczne w drodze wyborów powszechnych. Wnioskodawcą w niniejszej sprawie

jest kandydat na Burmistrza Miasta P., co zostało wykazane odpowiednimi dokumentami, a uczestniczką – M. B. - kontrkandydatka wnioskodawcy w wyborach samorządowych.

Powołany wyżej przepis ustanawia ochronę prawną w okresie kampanii wyborczej, która w świetle obowiązujących przepisów rozpoczyna się z dniem ogłoszenia aktu właściwego organu o zarządzeniu wyborów i ulega zakończeniu na 24 godziny przed dniem głosowania / vide art. 104 kodeksu wyborczego/, przed nieprawdziwymi informacjami w ramach agitacji wyborczej rozpowszechnianych w: prasie, materiałach wyborczych, w szczególności plakatach, ulotkach, hasłach, a także w wypowiedziach lub innych formach / tak F. Rymarz, w: Kodeks wyborczy, Komentarz, K. W. Czaplicki, B. Dauter, S.J. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, Wolters Kluwer 2018/. W świetle treści art. 105 § 1 kodeksu wyborczego, agitacją wyborczą jest publiczne nakłanianie lub zachęcanie do głosowania w określony sposób, w tym w szczególności do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego. Nakłanianie to oddziaływanie na decyzje drugiej osoby, które może mieć postać słownych wypowiedzi, ulotek, plakatów, ogłoszeń lub artykułów w prasie, wystąpień w środkach masowego przekazu, wystąpień przed zgromadzonymi na wiecu lub manifestacji, w miejscach publicznych, może również odbywać się za pośrednictwem stron internetowych. Publiczny charakter nakłaniania należy rozumieć zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, według którego „znamieć publiczności zachodzi wtedy, gdy rzecz dzieje się w miejscu ogólnie dostępnym dla nieokreślonych indywidualnie osób w warunkach możliwości bezpośredniego powzięcia wiadomości przez te osoby” (wyrok z dnia 18 lutego 1947 r., K 2251/46, PiP 1948, Nr 2, s. 149, tak też: B. Banaszak, Kodeks wyborczy. Komentarz, Wyd. 3, Warszawa 2018, Sip Legalis).

Agitacja wyborcza z oczywistych względów może przybrać także formę negatywną, polegającą na zniechęcaniu potencjalnego elektoratu do głosowania na danego kandydata – w aktualnie prowadzonych kampaniach wyborczych znaczna ich część skupia się na ukazaniu przeciwników politycznych w negatywnym świetle czy też zdyskredytowanie ich, a przyjęcie odmiennego zapatrywania oznaczałoby zapewnienie jedynie iluzorycznej ochrony przed ewentualnymi naruszeniami.

Wykazanie zasadności wniosku wiązało się z koniecznością wykazania przesłanek niezbędnych do jego uwzględnienia wynikających z treści normy prawnej art. 111 § 1 i art. 105 § 1 kodeksu wyborczego, tj. wykazania, że doszło do rozpowszechniania informacji dotyczących kandydata w kampanii wyborczej, że rozpowszechniane informacje nie były prawdziwe, a także, że ich celem było zachęcenie do głosowania na osobę owe informacje rozpowszechniającą, bądź też zdyskredytowanie przeciwnika politycznego, co wyczerpywałoby definicję agitacji wyborczej.

Warunkiem udzielenia ochrony w świetle przepisu art. 111 § 1 kodeksu wyborczego jest zatem koincydencja czasowa i przedmiotowa szeroko rozumianych wypowiedzi i innych form przekazu z toczącą się kampanią wyborczą i aktem wyboru. Co ważne nieprawdziwe wypowiedzi, które mają charakter agitacji wyborczej, muszą być przekazywane z uwagi na trwającą kampanię wyborczą i pozostawać w związku z aktem wyboru, czy też ich celem jest wpływ na wynik głosowania (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 września 2012 r., I ACz 1253/12).

Sąd nie miał wątpliwości, iż inkryminowane wypowiedzi M. B. stanowiły element agitacji wyborczej w rozumieniu art. 105 § 1 kodeksu wyborczego. Do wyartykułowania kwestionowanych treści doszło w treści wywiadu, udzielonego w lokalnej gazecie, jak również w formie ulotek wyborczych co wyczerpywało przesłankę publicznego nakłaniania lub zachęcania, a nadto zostały one wygłoszone w toku trwającej kampanii wyborczej i nawiązywały do niej. Niewątpliwym jest, że publikacja materiału prasowego i rozpowszechnianie ulotek, zawierających nieprawdziwe informacje, może mieć wpływ na wynik wyborów. Celowościowa wykładnia ordynacji wyborczej prowadzi do wniosku, co słusznie zauważył Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie o sygnaturze akt II Ns 30/09, że chodzi w tym przypadku jedynie o te informacje dotyczące kandydata – wnioskodawcy, które mogą potencjalnie (obiektywnie) wpłynąć na osiągnięty przez niego wynik wyborczy.

Artykuł 111 § 1 Kodeksu wyborczego używa pojęcia informacji, nie określając jego treści. Dla wielu definicji informacji wspólne jest to, że akcentują one dwa elementy. Informacja, to „wiadomość o czymś lub zakomunikowanie czegoś” /vide Słownik PWN/, której celem jest wywołanie u odbiorcy określonych reakcji, powstanie określonych

ocen itp. Znacznie węższy od tego ujęcia informacji zakres pojęciowy ma słowo „fakt” – czyli „określony stan rzeczy, zdarzenie, to co zaszło lub zachodzi w rzeczywistości” (tak definiuje się fakt w orzecznictwie sądowym, zob. np. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 listopada 2006 r., I ACz 872/06, OSA 2006, Nr 4, poz. 26).

Podkreślić natomiast należy, iż w powyższym trybie art. 111 Kodeksu wyborczego ochrona nie dotyczy „komentarzy i oceny przymiotów kandydata. Jeżeli takie komentarze i ocena naruszają dobra osobiste kandydata, to może on dochodzić ochrony na zasadach ogólnych” (zob. post. SA w K. z 7.11.2002 r., I ACz 1956/02, OSA 2003, Nr 10, poz. 47). Podkreśla się także w orzecznictwie, a Sąd w niniejszej sprawie podziela powyższe poglądy, iż „hipoteza art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego nie obejmuje ocen, nawet niesprawiedliwych” (post. SO w Krakowie z 20.10.2014 r., IX GNs 1/14, L.). W tym kontekście należy zwrócić uwagę na stanowisko ETPCz, który w swojej praktyce dokonał rozróżnienia pomiędzy twierdzeniami dotyczącymi faktów a sądami o charakterze ocennym. Podczas gdy istnienie faktów może zostać dowiedzione, prawdziwość ocen nie podlega udowodnieniu. W przypadku gdy stwierdzenie jest oceną wyrażaną przez daną osobę, współmierność ingerencji może zależeć od tego, czy istnieją wystarczające podstawy faktyczne dla takiego twierdzenia, ponieważ nawet twierdzenie ocenne bez istnienia dla niego wystarczających podstaw faktycznych może być przesadne (zob. wyrok z 24.2.1997 r., skarga Nr (...), D. H. i G. v. Belgia, Raporty 1997-I, s. 236 oraz F. v. Słowacja, skarga Nr (...), (...) 2001-VIII). „W szczególności najważniejszy jest jeden czynnik odróżniający wypowiedź prawdziwą od sądu ocennego. Istnienie faktów można wykazać, podczas gdy prawdziwość ocen nie nadaje się do udowodnienia. Wymóg udowodnienia zgodności ich z prawdą nie da się zrealizować i narusza swobodę opinii będącą fundamentalnym elementem prawa zagwarantowanego w art. 10 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Jednak, nawet jeśli wypowiedź jest sądem ocennym, można rozważać, czy doszło do naruszenia, jeśli istnieją fakty pozwalające na kwestionowanie sądów ocennych, a sąd ocenny może przekraczać dopuszczalne granice, jeśli brak jest podstaw faktycznych na ich poparcie” (wyr. z 19.5.2005 r. T. v. Turcja, skarga Nr (...), (...) 2001-II - (Patrz Kodeks Wyborczy Komentarz do art. 111 – Legalis).

W świetle powyższych analiz niewątpliwym jest, że przepis art. 111 Kodeksu wyborczego ma na celu ochronę opinii publicznej przed rozpowszechnianiem informacji nieprawdziwych, a więc ma na względzie przede wszystkim dobro publiczne, ale również – w ujęciu wąskim – ochronę konkretnego kandydata ubiegającego się o mandat w wyborach. Analizie podlega zatem kwestia prawdziwości informacji i danych związanych z kampanią wyborczą, a zatem informacji nieprawdziwych, opisowych, dających się w dacie orzekania zweryfikować według kryterium prawda-falsz.

W niniejszej sprawie, wnioskodawca kwestionował prawdziwość wypowiedzi uczestniczki, które dotyczyły istnienia w P. od lat układu, wzrostem 4-krotnie dziury budżetowej - do 31,5 mln zł, nieprzeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami, dotyczących niesławnej pseudoobwodnicy, absurdalnie zaprojektowanych ścieżek rowerowych oraz rewitalizacji zieleni miejskiej, która zamiast stworzyć tak potrzebne tereny dla wypoczynku, doprowadziła do zajęcia wszystkich terenów zielonych przez krzaki.

W wypowiedzi prasowej, jak również w ulotkach, uczestniczka wskazywała, że wnioskodawca obrał nieprawidłowy styl zarządzania P., zwiększając zadłużenie, - „4 – krotnie wzrosła dziura budżetowa, do 31, 5 mln. zł”. Niewątpliwym jest, że zarzut doprowadzenia deficytu budżetowego sięgający 31, 5 mln. zł, miał charakter stanowczy i wskazywał na konkretne zadłużenie Gminy. Uczestniczka podtrzymywała w tym zakresie zarzut, w trakcie niniejszego postępowania, podnosząc, że dane co do planów wydatków uchwalone w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2018 – 2029 /vide uchwała Rady Miejskiej w P. z dnia 25 września 2018 r. – k. 62 akt wraz z załącznikami – k. 63 – 71 akt/, wskazywały taki limit zadłużenia.

Potoczne określenie deficytu finansów państwa lub samorządu to „dziura budżetowa”. Występuje on wówczas, gdy wydatki w budżecie danej instytucji są wyższe niż jej dochody. Przeciwnością deficytu jest nadwyżka budżetowa. Prognozowane przyszłe wydatki na lata 2018 – 2029 nie mogą być podstawą zarzutu co do istnienia w finansach Gminy M. P. deficytu budżetowego, w sytuacji, gdy w rzeczywistości ze sprawozdania o nadwyżce/deficycie jednostki samorządu terytorialnego (...) za okres od początku roku do dnia 30 czerwca 2018 r. wynik budżetu wykazał nadwyżkę w kwocie 8.006.578,55 zł / sprawozdanie - k. 22 akt/. Zgodnie z uchwałą nr (...) Składu Orzekającego Regionalnej Izby

Obrachunkowej w W. z dnia 26 września 2018 r. w sprawie wydania opinii o przedłożonej przez Burmistrza Miasta P. informacji o przebiegu wykonania budżetu miasta za pierwsze półrocze 2018 r. potwierdzono, iż w wyniku realizacji budżetu w pierwszym półroczu 2018 r. uzyskano nadwyżkę dochodów nad wydatkami w kwocie 8.065.378,55 zł, pozytywnie opiniując przebieg wykonania budżetu miasta / uchwała - k. 23-24 akt/. Wypowiedzi uczestniczki w tym zakresie uznać zatem należy za nieprawdziwe.

Uczestniczka w inkryminowanych wypowiedziach kwestionowała również sposób prowadzenia inwestycji na terenie Miasta P..

Krytyce został poddany sposób przeprowadzenia rewitalizacji zieleni miejskiej „(...)”. Z wypowiedzi uczestniczki wynika, że każdy zielony obszar, w tym każdy trawnik, zostałby osadzony krzewami, co jest nieprawdą. Projekt rewitalizacji był zdeterminowany założeniami Projektu „Poprawa jakości środowiska w Mieście P. poprzez rozwój terenów zieleni”, finansowany ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w kwocie 5.5 mln zł, zaś projekt zasadzenia 400 drzew miał na celu poprawę jakości środowiska, jakości powietrza, wykonano nasadzeń drzew, krzewów i bylin, w ramach inwestycji na Placu (...) oprócz nowej zieleni, przebudowano ciągi piesze rekreacyjne, oczekuje natomiast na zagospodarowanie park przy ul. (...), który przekształci obecny teren zielony w park sportowo-rekreacyjny, zakłada również wykonanie nowych ławek, stojaków na rowery, przebudowę alejek /artykuł - k. 30 akt, k. 32 akt, fotografie - k. 30v-31 akt/. Już samo matematyczne przeliczenie ilości nasadzeń 400 drzew i 40 tys. m² krzewów na 11 ha terenów zielonych, jak również złożone do akt sprawy zdjęcia podważają prawdziwość podawanej przez uczestniczkę informacji. Fragment wypowiedzi „która zamiast stworzyć tak potrzebne tereny do wypoczynku”, zawiera elementy ocenne, niesprawdzalne pod kątem prawdy i fałszu.

W tożsamy sposób został oceniony zarzut co do nieprzeprowadzenia konsultacji z (...) konsultacji społecznych. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że inwestycja ta była poprzedzona konsultacjami przeprowadzonymi w różnych formach. Burmistrz Miasta P. dnia 07 czerwca 2018 r. zarządził przeprowadzenie w dniach od 25 czerwca 2018 r. do dnia 10 września 2018 r. przeprowadzenie konsultacji społecznych z (...) w sprawie realizacji inwestycji miejskiej pn. „(...)” / wydruk - k. 25- akt, informacje pochodzące ze strony internetowej (...) Przeprowadzone one zostały w formie zebrań z mieszkańcami (pierwsze dnia 05 lipca 2018 r. w Miejskim Ośrodku Kultury, następne odbyło się 05 września 2018 r. w Miejskim Ośrodku Kultury) oraz imiennego pisemnego wyrażenia opinii (w postaci ankiet). Z notatek ze spotkań wynika, że Burmistrz Miasta przedstawił zebrany założenia modernizacji wspomnianych ulic. Zgromadzeni na sali mieszkańcy wyrazili swoje obawy. Osoby zgłaszające się do dyskusji przyznały, że czekają na przebudowę, ale chcą by była ona przeprowadzona zgodnie z ich oczekiwaniami. Przedstawiciele Stowarzyszenia (...) zobowiązali się przedstawić w najbliższym czasie propozycję rozszerzenia pytania konsultacyjnego o postulaty zgłoszone na spotkaniu. Natomiast Burmistrz P. zobowiązał się przeanalizować przygotowaną przez Stowarzyszenie propozycję. Dokonano również przeliczenia i przeanalizowania opinii - złożono około 1500 ankiet. Mimo niskiej frekwencji oraz tego, że wynik konsultacji nie jest wiążący – zgodnie z wcześniejszymi deklaracjami władz P. – został on wzięty pod uwagę. Władze P. przyjęły opinię większości osób, które wypowiedziały się w konsultacjach społecznych w sprawie realizacji inwestycji miejskiej pn. „(...)”, co oznaczało odstępianie od realizacji inwestycji w formie przedstawionej podczas konsultacji. Słowo „pseudo” odnoszące się do obwodnicy, jest wyrażeniem ocennym, które nie poddaje się weryfikacji z punktu widzenia prawdy lub fałszu.

Uczestniczka krytykowała sposób zaprojektowania ścieżek rowerowych. Wnioskodawca wykazywał, że ścieżki te zaprojektowane zostały przez uprawnionego projektanta, uwzględniały przepisy prawne oraz wytyczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa (...) na lata 2014-2010, wszelkie dokumentacje projektowe zostały sprawdzone przez osoby posiadające niezbędne doń uprawnienia, przy czym żaden właściwy organ architektoniczno-budowlany nie wniósł sprzeciwu, wydano wszelkie konieczne pozwolenia na budowę /decyzje - k. 34-37 akt/. Mając na uwadze treść art. 10 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności pozostawia niewiele miejsca na ograniczenie wolności wypowiedzi w odniesieniu do politycznych debat i dyskursów dotyczących interesu publicznego Sąd uznał, że ocena sposobu zaprojektowania ścieżek rowerowych, jako absurdalnych (a nie niezgodnych z obowiązującymi normami prawnymi, jak wydawał się to rozumieć wnioskodawca) nie może być negatywnie oceniona w świetle treści art. 111 § 1 kodeksu wyborczego. Godzi się bowiem zauważyć, że granice możliwej do zaakceptowania

krytyki w przypadku do polityków są znacznie szersze niż w odniesieniu do osób prywatnych. W odróżnieniu od tych ostatnich, politycy muszą być przygotowani i świadomi tego, że ich słowa i działania podlegają szczegółowej analizie przez dziennikarzy i społeczeństwo, a w konsekwencji muszą okazywać większą tolerancję (tak ETPCz w wyroku z dnia 9 stycznia 2010 r., op. cit). Nawet przy uwzględnieniu tej okoliczności, że kampanie wyborcze, poza pierwszoplanową funkcją wyboru na niektóre urzędy, pełnią rolę edukacyjną i z programu kandydatów i zarzutów, wobec kontrkandydatów wyborcy powinni dowiedzieć się o kompetencjach urzędów, nie sposób negocjować prawa uczestniczki do dokonywania ocen i możliwości przedstawienia swojej kandydatury w jak najlepszym świetle. Uczestniczka próbowała ten skutek osiągnąć wskazując, że startuje jako kandydat niezależny, spoza istniejącego od lat w P. układu, nie precyzując o jaki układ chodzi.

Informacje podawane przez uczestniczkę w tym zakresie są wewnątrznie niespójne. Niewątpliwym jest, że w wyborach samorządowych w roku 2014 kandydowała na radną z listy N., jednak otrzymała poparcia wyborców wystarczającego na uzyskanie mandatu, w chwili obecnej kandyduje z listy koalicji obywatelskiej, składającej się między innymi z (...), która z kolei miała większość w organach samorządu terytorialnego w latach 2010-2014 w koalicji z N. /wydruk ze strony PKW - k. 18-21 v akt/. Określenie „układ” w kontekście kampanii wyborczej nie w każdym wypadku jest związane z negatywnym odbiorem wśród wyborców, a z całą pewnością należy uznać je jako ocenne. Słowo „układ” w powszechnym odbiorze stanowi powiązania pewnej grupy osób pełniących określone funkcje, jednakże - wobec nieprzesłuchania uczestniczki - nie jest wiadomym, czy chodzi o funkcje społeczne, zawodowe, polityczne, które wspierają się wzajemnie w celu osiągnięcia prywatnej korzyści, czy też słowom tym przypisuje ona inne znaczenie. Wypowiedź ta nie może być weryfikowalna za pomocą prostego określenia prawda/fałsz, skoro uczestniczka nie wskazywała nawet potencjalnego zakresu jego odniesienia.

Wnioskodawca wystąpił z pięcioma żądaniami, a mianowicie z żądaniem zakazania rozpowszechniania informacji, nakazania dokonania sprostowania, orzeczenia przepadku materiałów wyborczych, przeproszenia oraz wpłacenia kwoty na rzecz organizacji pożytku publicznego.

W niniejszej sprawie niewątpliwie - we wskazanym zakresie - doszło do rozpowszechniania nieprawdziwych informacji w formie wypowiedzi dla prasy, jak również w ulotkach, z tego też względu Sąd zakazał uczestniczce dalszego ich rozpowszechniania i sprostowania nieprawdziwych treści na podstawie art. 111 § 1 pkt 1 i 3 kodeksu wyborczego.

Mając zatem na uwadze treść zakazu i sprostowania sformułowaną przez wnioskodawcę, zważyć należy, że w orzecznictwie zasadniczo dopuszcza się możliwość ingerowania przez sąd w treść i formę sprostowania w określonym zakresie. W uchwale z dnia 17 września 2008 roku (III CZP 79/08, OSNC 2009/5/69) Sąd Najwyższy wskazał, że ingerencja sądu jest dopuszczalna w takich granicach, w jakich możliwa jest ingerencja sądu w każde inne żądanie. Podstawowe uregulowanie tej kwestii zawarte jest w art. 321 § 1 k.p.c. (które ma zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym na podstawie art. 13 § 2 k.p.c.) zgodnie z którym sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Sąd Najwyższy podkreślił, że nie może budzić wątpliwości dopuszczalność ingerencji, którą można by określić jako techniczną (sąd może np. poprawić błędy stylistyczne lub gramatyczne).

Wobec powyższego Sąd dokonał modyfikacji treści zakazu rozpowszechniania eliminując z niego wyrażenia ocenne, a dodatkowo uściślił dane przebiegu obwodnicy (w tym zakresie wskazano drogi publiczne – ulice: (...) wraz z infrastrukturą towarzyszącą w P.), jak i programu rewitalizacji zieleni miejskiej podając w ramach jakiego projektu była ona realizowana („Poprawa jakości środowiska w mieście P. poprzez rozwój terenów zieleni”, finansowego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko).

W zakresie sprostowania dokonano jego modyfikacji tak, aby w sposób jak najpełniejszy oddawał jego wolę i intencję, a jednocześnie by był możliwy do wykonania, przereklamując sens samych nieprawdziwych informacji (w kwestii wykonywania inwestycji pseudoobwodnicy oraz terenów zielonych, o czym była mowa wyżej), jak również dokonując uszczegółowienia samego trybu sprostowania, dążąc do tego, by było ono adekwatne, dlatego też zastosował styl,

czcionkę i jej wielkość tak, aby odpowiadała ona formatowi publikacji i odnosiła się do wielkości liter w wywiadzie, nakazując umieszczenie sprostowania w papierowej i elektronicznej wersji tygodnika (...), z uwzględnieniem strony publikacji, na której zostały zamieszczone nieprawdziwe treści. Zgodnie z treścią art. 111 § 4 zd. 2 kodeksu wyborczego Sąd orzekając publikację sprostowania wskazuje prasę, w której ma nastąpić publikacja. Nie może ona wyprzedzać chwili uprawomocnienia się orzeczenia, ani limitu 48 godzin liczonych od tej chwili. Stosując wskazaną normę Sąd orzekł, jak w jak w pkt 2 in fine.

Jako nieadekwatne Sąd uznał natomiast umieszczenie sprostowania na stronie internetowej miasta, albowiem nieprawdziwe informacje nie zostały zamieszczone na tych stronach. Sąd uznał, że zamieszczenie plakatów w ilości 50 sztuk na terenie P. nie będzie adekwatnym środkiem dotarcia do tożsamego kręgu odbiorców. Obszar tego miasta obejmuje 5, 76 m2, co wyklucza możliwość ich dotarcia do szerokiego kręgu odbiorców.

Orzeczenie przepadku materiałów wyborczych jest środkiem przewidzianym w treści art. 111 § 1 pkt 2 kodeksu wyborczego. W niniejszej sprawie wnioskodawca wnosił o orzeczenie przepadku artykułu w Gazecie (...). W ocenie Sądu takie żądanie było nieproporcjonalnym do celu środkiem, zwłaszcza, że nakazano sprostowanie spornego materiału.

Wnosząc o nakazanie uczestnicze ***przepraszania***, przewidzianego w treści art. 111 § 1 pkt 5 kodeksu wyborczego, wnioskodawca nie wskazał jakie przysługujące mu dobra osobiste zostały naruszone. Żądanie orzeczenia nakazu przeprosin w trybie wyborczym uzależnione jest od naruszenia dóbr osobistych, a nie rozpowszechniania nieprawdziwych informacji.

Niewątpliwym jest, że dobra osobiste przysługują każdej osobie ludzkiej. Z treści art. 30 Konstytucji wynika, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka. Katalog dóbr osobistych określony został w art. 23 k.c. i zaliczono do niego przede wszystkim zdrowie, wolność, cześć, swobodę sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnicę korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukową, artystyczną wynalazczą i racjonalizatorską.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem doktryny pod pojęciem dóbr osobistych rozumiane są wartości o charakterze niemajątkowym, wiążącymi się z osobowością człowieka, uznanymi powszechnie w społeczeństwie (por. m.in. S. Rudnicki, Ochrona dóbr osobistych na podstawie art. 23 i 24 k.c. w orzecznictwie Sądu najwyższego w latach 1985-1991, PS 1992, nr 1, s. 34; Z. Radwański, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2005, s. 161).

Pojęcie dóbr osobistych nie jest tożsame z nieprawdziwymi informacjami, a żądanie orzeczenia Nie sposób jest przyjąć, że sama nieprawdziwość podawanych przez kontrkandydata informacji naruszeniu jakiegokolwiek dobra, szczególnie, jeśli - tak jak ma to miejsce w niniejszym przypadku - nie jest ona nadmierna, jednoznacznie pejoratywna, nie ma charakteru obraźliwego, natarczywego, agresywnego. Co więcej, jeżeli powyższe opinie zawarte w kwestionowanej wypowiedzi, w ocenie wnioskodawcy, naruszają jego dobra osobiste, to może on dochodzić ochrony na zasadach ogólnych w trybie procesu o naruszenie dóbr osobistych.

Za niezasadne Sąd uznał również ***uiszczenie kwoty na cel społeczny***. Środki zastosowane w niniejszej sprawie, muszą zachowywać rozsądną relację proporcjonalności. Zasadzenie dodatkowo od uczestnika postępowania kwoty pieniężnej byłoby nieproporcjonalne do uzasadnionego prawnie celu, który miał zostać zrealizowany w tym postępowaniu. Sąd podziela przy tym stanowisko wyrażone w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 09 stycznia 2007 r. w sprawie K. przeciwko P. ((...)), sprowadzające się do wniosku, że sankcje pieniężne powinny być stosowane z wyjątkową ostrożnością, przy uwzględnieniu zasady proporcjonalności środków.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., mając na uwadze, że choć niewątpliwie interesy uczestników postępowania pozostawały sprzeczne, to sam wnioskodawca nie wniósł o ich zasądzenie, a uczestniczka, działająca bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika, nie wskazała podstaw do określenia ich wysokości.